

Újabb kiegészítés a Mester beszélgetéseinek gyűjteményéhez

[2014. február]

Sétálgattak a ligetes pannon tájon, a férfi és a női természet különbségéről beszélgettek.

– A férfinak van lelke – mondta a Mester. – A nőnek nincs. Ez a különbség.

A csoportban volt egy-két nő is, ők felnevettek.

Az egyik sétáló, egy fiatal író megdöbbsent. Hadonászva, zihálva érvelt a bántó állítás ellen. Mozgósítva klasszikus és modern műveltségét szállt vitába a Mesterrel. Perceken át tartott ez, a Mester figyelmesen, de hitetlenkedve hallgatta, miközben a csoportból egyre többen kezdtek nevetni, már nemcsak a lányok, de a többi férfi is. Végül valaki megszánta a fiatal írót, a vállára csapott, és azt mondta:

– Te marha, csak ugratott! Nem gondolta komolyan, hogy a nőnek nincs lelke.

– És hogy a férfinak van? Azt komolyan gondolta? – kérdezte az egyik lány, a fiatal író testvére.

De most már ő is nevetett, valószínűtlennek tetszett, hogy egy perccel korábban még komolyan vitatkozott a Mesterrel.

A fák közül egy tündér figyelte őket, a Mester ismerőse. Ez volt, amelyik nemrég egy ifjú sertésre szárnyakat varázsolt, és egész délutánon át repülni tanította.

Az előbbi kiegészítés kiegészítése

Volt akkor egy háború. A Mesterhez legközelebb álló költőtársat elpusztították, őt is többször meglegyintette a halál. A harcok elmúltával a túlélők friss erővel és felhabzó reménységekkel vetették magukat az életbe. A Mester sem maradt távol az újonnan induló folyóiratoktól, de az ő verseiből valahogy nem csendült ki az az életigenlő optimizmus, ami a kor alaphangja volt. Az első, aki hangot adott nemtetszésének, éppen az előbbi történetben szereplő fiatal író volt, akorra már egy irodalmi lap respektált szerkesztője. Csak hogy el ne tévedjünk: ez a lap valóságos legenda mindmáig, és a szerkesztője nemkülönben. Lássuk, hogyan írt a Mesterről a háború utáni évben:

– Méltán éri őt a hírnév, de nem éri méltatlanul a gáncs sem. Mert látásmódja öncélú, elsorvad benne a tárgyi világ. Az értelmi homályban szükségszerűen burjánzó misztikumon túl nem is kíváncsi ő a világra.

De tényleg, hogy el ne tévedjünk, minden idők egyik leghíresebb magyar szerkesztője mondta ki, hogy a Mester gáncsra érdemes.

Késsel később egy másik lapban megjelent a Mesternek az a verse, mely sokaknak szemet szúrt, és hírhedtté tette a nevét.

Nekiestek neves írók és költők, fenekedtek rá állítólagos barátai, tudósok törtek felette pálcát. Mindennek tetejébe a kommunista párt egyik szakembere is fölfedezte benne az ellenséget: azt vetette a Mester szemére, hogy otromba prófétaként, kéretlenül osztogatja tanácsait, a reménytelenség világában próbálja tartani megtévesztett közönségét. Ezután a katolikusoknak is, más bajuk akkoriban nem lévén, feltétlenül hozzá kellett szólniuk a kérdéshez. Egy derék költőjük mindenki másnál alaposabban ásta magát a Mester szövegeibe. És ő, jaj, mit talált: ganajt, trágyát, mocskot és sáros-véres erotikus ábrándok képeit... Ízléshibbanás! Kiáltotta világgá ez a derék katolikus költő. Majd hozzátette, hogy a Mester legnagyobb bűne az, hogy figyelmen kívül hagyja a közösséget, nem annak ír. Na, ez volt az, amiben csodálatosképpen mind egyetértettek. És elég veszélyes volt, ha valakiről akkoriban ilyeneket állítottak. Egy másik katolikus, szépreményű fiatal költő még hozzátette, hogy a Mester kifejezetten ártalmas hatást gyakorol a zsenge gyermeki lélekre. Bizony akkor nem úgy nézett ki, hogy születésének századik évfordulóján mozdonyt neveznek el róla.

A kiegészítés kiegészítésének kiegészítése, egyúttal kilépés a koanok világából

Mindezek valóban megtörténtek. A botrányos vers 1947 januárjában az Eidolon címet viselte, a későbbi, gyűjteményes kiadásokban Az áramlás szobra címen található meg. Azoknak nevét, akik 1946-ban és 1947-ben Weöres Sándor ellen fordultak, most nem sorolom fel. Viszont megemlítem, hogy voltak néhányan, akik bár fel lettek szólítva, hogy csatlakozzanak az őt ócsárló kórushoz, nem voltak erre hajlandók: egy szobrász, Pátzay Pál, és egy zenész, Zathureczky Ede – ők írókkal, költőkkel, tudósokkal szembeszállva szögezték le, hogy Weöres igenis jó költő, és kipécézett verse figyelemre méltó. Két idősebb pályatársa, Kassák Lajos és Gellért Oszkár szintén megtagadták, hogy ellene forduljanak. A Magyarok című folyóirat pedig, melyben az Eidolon megjelent, a következő hónapokban újabb és újabb adagokban hozta Weöres verseit. Kilenc hónappal később egy pazar tanulmány jelent meg ugyanott, Szentkuthy Miklós írta Weöres költészetéről. Arra, hogy a vitához szól hozzá, Szentkuthynak csak néhány rövid passzusa utal: „Az ilyen »pesszimiztáknak«, mint Weöres, még segíthetnek a világon, és csakis ők, mert jók és képzeletük van; az ún. optimisták aztán biztos, hogy végleg tönkreteszik.”

Ezt a lap szerkesztői újabb adag Weöressel nyomatékosították.

„Halálunk után
majd fölédünk

s nagyot nevetünk.” – Ezekkel a derűs sorokkal záródik az egyik vers.

És miután mindezeket felidéztem Sanyi mozdony pályájának egy sötétbe vesző kanyarulatáról, azért fohászokodok, hogy ha véletlenül, ne adj' Isten, hasonló helyzetbe kerülök, ne úgy bánjak kartársammal, mint azok, akiket néven most nem neveztem; hogy legyen ítélőképességem és erőm úgy megbecsülni arra méltó kortársaimat, mint Kassák, Gellért és Szentkuthy.

Denumire autor: Zoltán Gábor

Látó Szépirodalmi Folyóirat